

Nr 723

Av herr Hedlund m. fl., *angående återlån från allmänna pensionsfonden.*

(Lika lydande med motion nr 597 i Första kammaren)

Förslag syftande till en reformering av återlånereglerna för ATP-fonderna har varit föremål för behandling vid 1961, 1962 och 1963 års riksdagar. Andra lagutskottet har framhållit att de gällande återlånereglerna inte i alla avseenden är helt ändamålsenliga. Förslagen till reformer har emellertid avvisats under hänvisning till att tillräcklig erfarenhet av verksamheten ännu inte vunnits. Enligt vår mening bör erfarenheter nu föreligga i tillräcklig omfattning för att frågan om återlånereglernas konstruktion skulle kunna upptagas till förnyad prövning.

Från centerpartiets sida framhölls redan vid återlånebestämmelsernas utformning att de mindre företagen uppenbarligen skulle komma att diskrimineras med hänsyn till bestämmelsernas utformning. Redan nu föreligger erfarenheter som bekräftar dessa farhågor. Lägsta belopp som genom en kreditinrättning kan återlånas enligt bestämmelserna är 500 kr. Det betyder att, om de för ett år inbetalda ATP-avgifterna inte uppgår till 1 000 kr., återlån inte kan ifrågakomma. Räntan på lån från fonden till kreditinrättningen skall i regel med en halv procent överstiga högsta av bankerna tillämpade inlåningsränta. Återlånen skall amorteras på tio år.

I den utsträckning de mindre företagskategorierna inte har tillgång till kapital via hypoteksinstitut, som kan placera ATP-medel, torde de i praktiken endast undantagsvis kunna utnyttja lån av ATP-kapital med bestämmelsernas nuvarande utformning. Även om ett mindre företag kommer upp i den årliga avgiftssumma som ger återlånerätt, kan det dock endast er hålla ett mindre lån årligen, vilket inte kan anses tillfredsställande.

Med hänsyn till de allvarliga konsekvenser som de nuvarande bestämmelserna för återlånerätten synes medföra, speciellt för de mindre företagen med mindre än 20 anställda, bör en utredning om en reformering av återlånerätten med största skyndsamhet företas. Utredningen bör därvid pröva möjligheten att genomföra en reform innebärande att en viss kvot av

ATP-avgifterna till andra och tredje pensionsfonderna placeras i kreditinstitut för utlåning av dessa efter sedvanliga bankmässiga grunder. Denna kvot bör vara minst hälften av avgifterna — motsvarande nu gällande återlånerätt. Fondstyrelserna bör dock ha möjlighet att överskrida denna kvot när särskilda skäl talar härför.

Även den möjligheten synes emellertid böra prövas att innehavare av återlånerätt genom fullmakt överlåter denna till kreditinrättning, som på detta sätt skulle få möjligheter att tillgodose gemensamma kreditanspråk för grupper av återlåneberättigade. En närmare utredning av dessa reformer bör även innefatta en prövning av möjligheterna till sänkning av minimisumman för återlånerätt, eventuellt en höjning av återlånerätten från 50 till 75 procent av inbetalda avgifter och en förlängning av amorteringstiden från 10 till 20 år. Möjligheterna till sammanföring av återlånerätt för viss tid, t. ex. fem år, bör även övervägas liksom en anpassning av räntenivån för återlånen till kreditinstituten till gängse inlåningsränta hos bankerna.

Vid en aktivering av lokaliseringspolitiken måste dessutom ATP-fondernas roll som kreditgivare uppmärksammas. Ett genomgående drag i bilden av de regioner i vårt land där näringslivet visar tendenser till stagnation är bristen på kapital och i synnerhet riskvilligt sådant. Vi förutsätter att samhället vid aktiveringen av lokaliseringspolitiken som en av de första åtgärderna kommer att uppmärksamma denna fråga. Det kan förutsättas att de statliga åtgärderna på detta område i ökad utsträckning kommer att kompletteras av åtgärder från kommuner eller från av grupper av kommuner bildade finansieringsbolag enligt modell Tornedalens industrialisering AB. En utredning om reformering av återlånerätten måste enligt vår mening företas med största skyndsamhet. Härvid bör övervägas de i motionen angivna möjligheterna till förbättring av lånesystemet genom placering av viss kvot av ATP-avgifterna i kreditinstitut för utlåning efter vanliga bankmässiga grunder, möjligheterna till en kollektiv återlånerätt liksom också ränte- och amorteringsvillkoren vid olika låneformer. En i systemet inbyggd riskförsäkring synes även böra prövas liksom också frågan om hur kreditgivningen från den allmänna pensionsfonden skall kunna främja en aktiv lokaliseringspolitik.

Med hänvisning till det ovan anförda får vi hemställa,

att riskdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag

a. angående en reformering av bestämmelserna för återlån från allmänna pensionsfonden så att de mindre och medelstora företagen samt jord- och skogsbrukets kreditbehov bättre kan tillgodoses;

b. angående formerna för dispositionen av medel ur allmänna pensionsfonden för en aktivering av lokaliseringspolitiken i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1964

Gunnar Hedlund

Lars Eliasson

Nils G. Hansson

i Sundborn

i Skegrie

S. G. W. Wahlund

Sven Vigelsbo

Per Svensson

i Stenkyrka

Gustaf Svensson

Harald Larsson

Gunnar Larsson

i Vä

i Hedenäset

i Luttra